

Slopa ob-tillägget så att fler kan få jobb?

Expressen den 4 februari 2016

50 till 100 kronor mer i timmen, eller påslag med 50, 70 eller 100 procent: Så ser tilläggen för obekvämt arbetstid ut i kollektivavtalen för Kommunal och Handels.

Påslagen är mindre för hotell- och restauranganställda, men även där får anställda en dryg tjuga mer under helger och på vardagskvällar. Tilläggen ifrågasätts sällan, men det kanske de borde: Vad avgör när det är obekvämt arbetstid, och vad är konsekvenserna av att arbetskraften fördyras?

Båda frågorna har enkla svar. Sverige har historiskt varit ett kristet land. Bland storhelgerna då lönerna är rejält förhöjda finns trettondagshelgen, påsken, Kristi himmelfärdshelgen och pingsten. Till detta kommer första maj och numera även sjätte juni. Speglar detta vad svenskar i dag tycker är obekvämt arbetstid?

Frågan är svår eftersom arbetskraften numera är synnerligen blandad, och just därför bör dagens ob-tillägg ifrågasättas. Det finns utan tvekan fortfarande många för vilka de kristna helgerna är viktiga dagar, men för allt fler i arbetskraften är exempelvis "dag före långfredag" (som det heter i avtalen) sannolikt en tämligen vanlig torsdag. Allt fler betraktar sannolikt de kristna helgerna som främst en välkommen ledighet – eller ett lika välkommet tillfälle att arbeta extra till god betalning.

Konsekvenserna är också enkla att beskriva: När arbetskraften fördyras vissa tider kan färre arbetsplatser bedriva verksamhet under dessa tider. De som ändå har öppet måste täcka sina ökade kostnader. Valfärden blir dyrare för skattebetalarna, de söndagsöppna affärerna blir färre, och de som har öppet blir dyrare för kunderna.

Desto svårare är det att förklara hur tilläggen skulle kunna vara samhällsekonomiskt motiverade. Det fanns kanske en tid då det var svårt att få folk att jobba på söndagar eller skärtorsdagskvällar utan att erbjuda extra betalning. Så är det knappast längre. Förutom att färre bryr sig om de kristna helgerna, finns många studenter som studerar dagtid. Dessa kan rentav tänkas tycka att helg- och kvällsjobb är praktiskt snarare än obekvämt. Framför allt finns numera betydande arbetslöshet bland utlandsfödda och nyanlända flyktingar. Kanske finns det i dessa grupper en hel del som kan skulle kunna tänka sig att jobba söndagar utan att få dubbla timlönen?

Självfallet kommer sänkta ob-tillägg att ogillas av alla som i dag drar nytta av dem. Men med lägre kostnader kan fler verksamheter ha söndags- och kvällsöppet, och då behövs fler anställda. Arbetskraften som helhet gynnas således av att fler jobb skapas. Därutöver gynnas alla konsumenter som efterfrågar varor och tjänster även på kvällar och helger – och det är ju i ärlighetens namn väldigt många. Ett exempel beskrevs nyligen på Arbetsmarknadsnytt: Ob-tillägg och arbetstidsregleringar hämmar just nu tillväxten för de populära matkasseföretagen som levererar livsmedel till människors bostäder.

För samhällsekonomin som helhet tyder det mesta på att ob-tilläggen kostar mer än de smakar.

Andreas Bergh, välfärdsforskare och docent i nationalekonomi
Lunds universitet och Institutet för Näringslivsforskning